

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2025-01-22
Stockholm

Mål nr
P 15588-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-11-21 i mål nr P 2300-23,
se bilaga A

PARTER

Klagande

1. S.A.

2. F.A.O.

3. A.D.

4. J.D.

5. G.E.Ö.

Motpart

1. J.L.

2. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun
Box 66
182 05 Djursholm

SAKEN

Bygglov på fastigheten X i Danderyds kommun

Dok.Id 2146224

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och stadsbyggnadsnämndens i Danderyds kommun beslut den 5 oktober 2022, dnr BN 2021-001609, att ge bygglov på fastigheten X och avslår bygglovsansökan.

YRKANDEN OCH UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S.A., F.A.O., A.D., J.D. och G.E.Ö.

har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa länsstyrelsens beslut att upphäva bygglov. Klagandena har i huvudsak anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen.

J.L. har förelagts att svara men inte hörts av.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

J.L. har ansökt om bygglov för om- och tillbyggnad samt yttre ändring av ett enbostadshus på fastigheten X. Bygglovets avser påbyggnad med en våning och inredande av vind samt yttre ändringar bland annat i form av nya fönster och dörrar. De lovsökta åtgärderna innebär inte någon utökning av byggnadsarean.

Fastigheten X omfattas av en stadsplan från 1988. Stadsplanen ska anses gälla som en detaljplan antagen med stöd av den upphävda plan- och bygglagen (1987:10) (se 17 kap. 4 § nämnda lag och punkten 5 i övergångsbestämmelserna till plan- och bygglagen [2010:900], PBL). Enligt planbestämmelserna får fastigheten bebyggas med högst en niondel av arean, dock högst 250 m². Detta innebär att den får bebyggas med högst 222,4 m². Fastigheten är i dag bebyggd med ett enbostadshus och en komplement-byggnad om totalt 267,9 m² och är därför inte förenlig med planen.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att utgångsläget är planenligt eftersom avvikelserna avseende byggnadsarean tidigare har godtagits i samband med en bygglovsprövning 2018 (9 kap. 30 § första stycket 1 b PBL).

Frågan är om de nu sökta åtgärderna strider mot detaljplanen (9 kap. 30 § första stycket 2 PBL). I praxis har Mark- och miljööverdomstolen under liknande förhållanden prövat avvikelser från detaljplanebestämmelser om byggnadshöjd. Domstolen har i dessa fall uttalat att en tidigare godtagen avvikelse avseende byggnadshöjd inte innebär att man vid en senare bygglovsprövning kan bortse från en bestämmelse om byggnadshöjd, om den nya åtgärden innebär att byggnadsvolymen ändras. En ny prövning måste göras. Skälet är bland annat att själva utformningen av en byggnad är av betydelse för bedömningen av om en avvikelse ska kunna godtas. Grannar som vid ett tillfälle inte haft något att invända mot en höjdavvikelse kan inte heller ha haft att förvänta sig att deras godkännande ska leda till ytterligare volymförändringar i samband med en tillbyggnad vid en senare tidpunkt (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 17 juni 2021 i mål nr P 1867-20 och den 19 juli 2023 i mål nr P 11770-22). Enligt Mark- och miljööverdomstolen gör sig motsvarande överväganden gällande i fråga om volymförändringar i förhållande till planbestämmelser om byggnadsarea.

Det bygglov som nu ska prövas innebär att enbostadshusets volym ökar påtagligt jämfört med nuvarande byggnad i ett plan (enligt tidigare beviljade bygglov) samt medför en helt annan omgivningspåverkan än den som tidigare godtagits. En ny prövning ska därför göras enligt 9 kap. 31 b § 1 PBL avseende avvikelsen från planbestämmelsen om tillåten byggnadsarea. Vid denna prövning finner Mark- och miljööverdomstolen att föreslagen tillbyggnad som överskrider gällande byggrätt med 45,5 m² inte kan anses vara en liten avvikelse. Därmed saknas det förutsättningar att bevilja ansökan om bygglov. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut om bygglov upphävas. Vid denna utgång saknas det anledning för Mark- och miljööverdomstolen att ta ställning till de övriga invändningar mot bygglovet som klagandena framfört.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Vibeke Sylten, hovrättsrådet Caroline Hedvall Klostermark, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och hovrättsrådet Elisabeth Hartley, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Erik Bernander.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-11-21
meddelad i
Nacka

Mål nr P 2300-23

PARTER

Klagande

J.L.

Motpart

1. Byggnadsnämnden i Danderyd kommun, Box 66, 182 05 Djursholm
2. S.A.
3. F.A.O.
4. A.D.
5. J.D.
6. G.E.Ö.
7. U.S.N.
8. A.V.
9. J.E.V.
10. T.W.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 3 mars 2023 i ärende nr 403-60133-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Bygglov på fastigheten X i Danderyds kommun

DOMSLUT

Med ändring av Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut fastställer mark- och miljödomstolen Byggnadsnämnden i Danderyd kommuns beslut den 5 oktober 2022, dnr 2021-001609, att bevilja bygglov för påbyggnad m.m. på fastigheten X.

YRKANDEN M.M.

J.L. yrkar att mark- och miljödomstolen ska fastställa Byggnadsnämnden i Danderyd kommuns beslut att bevilja bygglov. Han har anfört i huvudsak följande.

Det planstridiga utgångsläget har godtagits i tidigare prövningar. Länsstyrelsens bedömning att avvikelsen ska aktualiseras på nytt vid en påbyggnad är felaktig och motsäger tidigare beslut. Det rättsfall som länsstyrelsen hänvisat till gäller prickmark. Det kan därmed inte tillämpas i detta fall, eftersom det nu är fråga om en påbyggnad på en byggnad vars byggrätt är överskriden och där frågan om dess planstridighet redan prövats.

G.E.Ö., F.A.O., S.A., J.D. och A.D. har hänvisat till vad de anfört till nämnden och läns

styrelsen samt lyft fram bl.a. följande. De motsätter sig ändring av länsstyrelsens beslut. Som länsstyrelsen funnit handlar det inte om en så kallad mindre avvikelse. Oavsett byggnadens byggnadsarea saknas förutsättningar för att ge bygglov för en huvudbyggnad med mer än dubbla den nuvarande volymen. Huset kommer i praktiken ha tre våningar mot gatan och en fortsatt helt inredningsbar sluttningsvåning. Den korrespondens med ansvarig tjänsteman hos kommunen som ingivits av J.L. i målet visar att kommunens hantering inte präglats av opartiskhet.

U.S.N., T.W., J.E.W., A.V. och nämnden har beretts tillfälle att yttra sig.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser, inklusive detaljplanebestämmelser, framgår av länsstyrelsens beslut, utöver vad som anges nedan.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att korrespondensen mellan J.L. och en handläggare vid kommunen, som beskriver sin syn på kommunens beslut, inte innebär att kommunen skulle ha varit partisk i ärendet. Det har inte heller i övrigt framkommit att så skulle ha varit fallet. Vad motparterna

G.E.Ö. m.fl. har anfört i denna fråga innebär alltså inte att det har förekommit något formellt fel hos nämnden.

Gällande prövningen av beslutet i sak delar domstolen nämndens bedömning, dvs. att det finns förutsättningar för att bevilja sökt bygglov med de närmare skäl som nämnden angett i sitt beslut. Domstolen tillägger för egen del följande skäl.

Som underinstanserna har konstaterat överskrider nuvarande byggnation tillåten byggnadsarea på fastigheten med totalt cirka 20 procent. Huvudbyggnadens planstridiga utgångsläge har – genom den yta byggnaden i dag faktiskt upptar på marken – godtagits genom tidigare prövningar (se 9 kap. 30 § första stycket punkten 1 b) plan- och bygglagen [2010:900], PBL).

Den nu ansökta åtgärden avser påbyggnad med inredd vind, in- och utvändig ändring av enbostadshus, ombyggnad av garagetak samt rivning av två skorstensmurar. Domstolen kan liksom nämnden konstatera att dessa åtgärder inte innebär att fastighetens yta bebyggs ytterligare. Det tillkommer därmed inte någon ytterligare avvikelse från detaljplanen vad gäller byggnadsarean, dvs. den area en byggnad upptar på marken (jämför rättsfallet MÖD 2014:24 där tillkommande bebyggelse på *punktprickad* mark, när viss byggnation tidigare godtagits, stod i strid med planbestämmelse om att området inte alls fick bebyggas).

Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att de åtgärder som aktuellt lov avser inte heller avviker från detaljplanen i något annat avseende än genom det planstridiga utgångsläge som redan accepterats. Åtgärderna är som nämnden har beskrivit förenliga med detaljplanebestämmelserna om högsta byggnadshöjd, antal våningar och därtill kopplade bestämmelser samt att bebyggelse på med ”m” betecknat område ska utformas på ett sådant sätt att hänsyn tas till områdets egenart eller kulturhistoriska karaktär. Det tillkommer därmed inte någon ytterligare avvikelse från detaljplanen.

Nämnden har beaktat de närboendes synpunkter om åtgärdens mer volymskapande utformning vid bedömningen av omgivningspåverkan enligt 2 kap. 6 och 9 §§ PBL.

Domstolen delar även denna bedömning, dvs. åtgärden får inte en sådan påverkan på omgivningen att det av den anledningen finns skäl att neka bygglov. Lovsökta åtgärder bedöms därmed uppfylla även övriga krav enligt 9 kap. 30 § PBL.

Sammanfattningsvis finns det inte skäl att neka bygglov utifrån det planstridiga utgångsläget och de lovsökta åtgärderna bedöms inte medföra någon ytterligare planavvikelse. Det har inte heller framkommit några andra skäl till att neka bygglovet. Vad motparterna i övrigt har anfört medför ingen annan bedömning. Länsstyrelsens beslut ska därför upphävas och nämndens beslut fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 12 december 2023.

Erika Ekman

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Ylva Kvist Trelje. Föredragande har varit beredningsjuristen Camilla Nyström.